

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15015767	Politécnico de Santiago	Santiago de Compostela	2018/2019

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
ELE	Electricidade e electrónica	CMELE01	Instalacións eléctricas e automáticas	Ciclos formativos de grao medio	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0242	Empresa e iniciativa emprendedora	2018/2019	3	53	53

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	MARIA YOLANDA CARBIA CASTRO
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Esta programación está elaborada dacordo ao determinado no Real decreto 177/2008, do 8 de febreiro, que establece o título de técnico en instalacións eléctricas e automáticas e as súas correspondentes ensinanzas mínimas, e no Decreto 28 /2010, do 25 de febreiro, polo que se establece o currículo do mesmo para a comunidade autónoma galega.

O devandito currículo adapta a nova titulación ao campo profesional e de traballo da realidade socioeconómica galega e ás necesidades de cualificación do sector produtivo canto a especialización e polivalencia, e posibilita unha inserción laboral inmediata e unha proxección profesional futura. No sector das instalacións eléctricas prevese un forte crecemento na demanda de instalacións automatizadas, tanto domóticas como industriais, instalación solares fotovoltaicas e de infraestruturas de telecomunicacións en edificios de vivendas e do sector terciario. A demanda mantense estable nas instalacións electrotécnicas.

A adaptación aos cambios de normas e regulamentos está a supor unha evolución cara a sistemas integrados de xestión de calidade e seguridade, e é previsible a incorporación de protocolos derivados da normativa de xestión de residuos eléctricos. O desenvolvemento de novas tecnoloxías está a facer posible o cambio de materiais e equipamentos para lograr unha maior eficiencia enerxética e seguridade eléctrica, de previsible implantación obrigatoria nos próximos anos. Ademais estase a producir un incremento de técnicos deste perfil no desempeño de funcións de planificación, calidade e prevención de riscos laborais.

As empresas en que poderían exercer a súa actividade son pequenas e medianas empresas en xeral, nomeadamente privadas, dedicadas á montaxe e ao mantemento de infraestruturas de telecomunicación en edificios, máquinas eléctricas, sistemas automatizados, instalacións eléctricas de baixa tensión e sistemas domóticos, tanto por conta propia como por conta allea. Este módulo proporciona a formación necesaria para desenvolver a propia iniciativa no ámbito empresarial, tanto cara ao autoemprego como cara á asunción de responsabilidades e funcións no emprego por conta allea. A formación do módulo permite alcanzar os obxectivos xerais de recoñecer as oportunidades de negocio, identificando e analizando demandas do mercado, para crear e xestionar unha pequena empresa e cubrir documentación diversa como fichas de mantemento, informes de incidencias e o certificado de instalación, seguindo os procedementos e os formatos oficiais, para elaborar a documentación da instalación ou do equipamento.

Estas empresas tenden a delegar funcións e responsabilidades no persoal con esta titulación. Obsérvase a preferencia por un perfil polivalente cun alto grao de autonomía, e con capacidade para a toma de decisións, para o traballo en equipo e para a coordinación con persoal instalador doutros sectores; neste sentido o módulo de EIE proporciona o soporte de información e as destrezas necesarias para acadar as competencias do título, ademais contribúe a facilitar ferramentas, técnicas de comunicación e destrezas para un mellor traballo en equipo dentro da propia empresa e en relación con axentes do exterior.

A competencia xeral deste título consiste en montar e manter infraestruturas de telecomunicación en edificios, instalacións eléctricas de baixa tensión, máquinas eléctricas e sistemas automatizados, conforme a normativa, a regulamentación e os protocolos de calidade, seguridade e riscos laborais, asegurando a súa funcionalidade e o respecto polo medio. Neste sentido o módulo de EIE contribúe a acadar diversas competencias profesionais, persoais e sociais, en particular:

- Integrarse na organización da empresa colaborando na consecución dos obxectivos e participando no grupo de traballo con actitude respectuosa e tolerante.
- Cumprir cos obxectivos da produción, colaborando co equipo de traballo e actuando conforme os principios de responsabilidade e tolerancia.
- Participar na vida económica, social e cultural cunha actitude crítica e responsable.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Empresa e iniciativa emprendedora. A idea do emprendedor	Preténdese que o alumno ao final da unidade identifique e recoñeza as capacidades asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos derivados dos postos de traballo e das actividades empresariais. Aprenderá as características que adoman aos emprendedores de hoxe en día e os diferentes cambios que sufriron as empresas de hoxe en día. Verá a importancia que ten a innovación co progreso da sociedade e o <u>aumento do benestar dos individuos.</u>	4	8
2	A organización da empresa. A contorna empresarial	Preténdese que o alumno comprenda o marco legal, económico e organizativo que regula e condiciona a súa actividade profesional por conta propia, constituíndo unha empresa.	6	11
3	A análise do mercado e o plano de marketing.	Preténdese que o alumno identifique e analice o proceso e as formas máis usuais no sector de promoción de vendas de produtos ou servizos. O alumno debe ser capaz de identificar e describir os medios máis habituais de promoción de vendas en función do tipo de produto e/ou servizo ademais de explicar os principios básicos <u>do merchandising.</u>	8	15
4	O plano de operacións	Preténdese que o alumno identifique os procesos de operacións existentes na empresa, analizando en detalle os planos de produción, aprovisionamento e recursos humanos, así como os custos asociados a cada un deles. <u>realizando unha análise dos mesmos</u>	8	15
5	O plano de investimentos e financiamento	Preténdese que o alumno identifique o proceso de investimento-financiamento existente na empresa, analizando en detalle as principais fontes de financiamento propias e alleas e a importancia que presenta a súa <u>elección en función da rendibilidade que espera obterse dos proxectos de investimento.</u>	5	10
6	A análise contábel e viabilidade económica e financeira.	Preténdese que o alumno identifique os distintos elementos que integran o patrimonio dunha empresa, a súa representación contable, e a súa interpretación a través de distintos cocientes financeiros. Así mesmo, haberá de identificar a diversidade de gastos e ingresos nos que incorre a empresa no exercicio da súa actividade e que quedan reflectidos na conta de resultados, completando a análise financeira e económico que realice a <u>través do estudo do limiar de rendibilidade.</u>	8	15
7	Formas xurídicas da empresa e a súa constitución	Preténdese que o alumno identifique as principais formas xurídicas que poden adoptar as empresas, así como os trámites que son precisos para a súa constitución e posta en marcha, ao obxecto de que poida elixir a <u>modalidade xurídica que resulte máis adecuada á actividade que pretenda desenvolver.</u>	6	11
8	A fiscalidade empresarial	Preténdese que o alumno identifique os principais tributos que afectan á actividade empresarial, analizando a función de financiamento do gasto público que cumpren no marco da Economía en xeral, as súas características, elementos e tipos básicos que poden distinguirse, facendo especial fincapé nos impostos. Neste sentido, apreciará a diferenza existente entre os impostos directos e indirectos e identificará o réxime fiscal aplicable ao empresario individual e ao empresario social, a través da análise dos principais impostos que inciden na súa <u>actividade.</u>	4	7
9	Os procesos administrativos da empresa e os seus documentos	Preténdese que o alumno comprenda os documentos básicos utilizados na actividade económica normal da empresa. E sexa capaz de cumprimentar os seguintes documentos: nota de pedido, albarán, factura, letra de cambio, cheque e recibo a partir de datos supostos	4	8

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Empresa e iniciativa emprendedora. A idea do emprendedor	4

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Desenvolve o seu espírito emprendedor identificando as capacidades asociadas a el e definindo ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación e a creatividade.	SI
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícase o concepto de innovación e a súa relación co progreso da sociedade e o aumento no benestar dos individuos.
CA1.2 Analízase o concepto de cultura emprendedora e a súa importancia como dinamizador do mercado laboral e fonte de benestar social.
CA1.3 Valorouse a importancia da iniciativa individual, a creatividade, a formación, a responsabilidade e a colaboración como requisitos indispensables para ter éxito na actividade emprendedora.
CA1.4 Analizáronse as características das actividades emprendedoras no sector das instalacións eléctricas e automáticas.
CA1.5 Valorouse o concepto de risco como elemento inevitable de toda actividade emprendedora.
CA1.6 Valoráronse ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación, pola creatividade e pola súa factibilidade.
CA1.7 Decidiuse a partir das ideas emprendedoras unha determinada idea de negocio do ámbito das instalacións eléctricas e automáticas, que ha servir de punto de partida para a elaboración do proxecto empresarial.
CA1.8 Analízase a estrutura dun proxecto empresarial e valorouse a súa importancia como paso previo á creación dunha pequena empresa.
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.
CA2.12.1 Elaborouse un plano de empresa que inclúa unha idea de negocio.

4.1.e) Contidos

Contidos
Innovación e desenvolvemento económico. Principais características da innovación na actividade de instalacións eléctricas e automáticas (materiais, tecnoloxía, organización da produción, etc.).
A cultura emprendedora na Unión Europea, en España e en Galicia.
Factores clave das persoas emprendedoras: iniciativa, creatividade, formación, responsabilidade e colaboración.
A actuación das persoas emprendedoras no sector das instalacións eléctricas e automáticas.
O risco como factor inherente á actividade emprendedora.
Valoración do traballo por conta propia como fonte de realización persoal e social.
Ideas emprendedoras: fontes de ideas, maduración e avaliación destas.
Proxecto empresarial: importancia e utilidade, estrutura e aplicación no ámbito das instalacións eléctricas e automáticas.

Contidos
A empresa como sistema: concepto, funcións e clasificacións.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	A organización da empresa. A contorna empresarial	6

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Valorouse a importancia das pequenas e medianas empresas no tecido empresarial galego.
CA2.2 Analizouse o impacto ambiental da actividade empresarial e a necesidade de introducir criterios de sustentabilidade nos principios de actuación das empresas.
CA2.3 Identifícaronse os principais compoñentes do contorno xeral que rodea a empresa e, en especial, nos aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural.
CA2.4 Apreciouse a influencia na actividade empresarial das relacións coa clientela, con provedores, coas administracións públicas, coas entidades financeiras e coa competencia como principais integrantes do contorno específico.
CA2.5 Determináronse os elementos do contorno xeral e específico dunha pequena ou mediana empresa de instalacións eléctricas e automáticas en función da súa posible localización.
CA2.6 Analizouse o fenómeno da responsabilidade social das empresas e a súa importancia como un elemento da estratexia empresarial.
CA2.7 Valorouse a importancia do balance social dunha empresa relacionada coas instalacións eléctricas e automáticas e describíronse os principais custos sociais en que incorren estas empresas, así como os beneficios sociais que producen.
CA2.8 Identifícaronse, en empresas de instalacións eléctricas e automáticas, prácticas que incorporen valores éticos e sociais.
CA2.9 Definíronse os obxectivos empresariais incorporando valores éticos e sociais.
CA2.10 Analizáronse os conceptos de cultura empresarial, e de comunicación e imaxe corporativas, así como a súa relación cos obxectivos empresariais.
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.
CA2.12.2 Elaborouse un plano de empresa que inclúa a localización e a responsabilidade social.

4.2.e) Contidos

Contidos
Análise do contorno xeral dunha pequena ou mediana empresa de instalacións eléctricas e automáticas: aspectos tecnolóxico, económico, social, ambiental, demográfico e cultural.
Análise do contorno específico dunha pequena ou mediana empresa de instalacións eléctricas e automáticas: clientes, provedores, administracións públicas, entidades financeiras e competencia.
Localización da empresa.
A persoa empresarial. Requisitos para o exercicio da actividade empresarial.
Responsabilidade social da empresa e compromiso co desenvolvemento sustentable.
Cultura empresarial, e comunicación e imaxe corporativas.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	A análise do mercado e o plano de marketing.	8

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.
CA2.12.3 Elaborouse un plano de empresa que inclúa o plano de marketing.
CA2.13 Descríronse os principais elementos do plano de marketing

4.3.e) Contidos

Contidos
Descrición dos elementos e estratexias do plan de produción e do plan de márketing.
Descrición dos elementos e estratexias do plano de márketing

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	O plano de operacións	8

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o contorno, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.11 Descríbense as actividades e os procesos básicos que se realizan nunha empresa de instalacións eléctricas e automáticas, e delimitáronse as relacións de coordinación e dependencia dentro do sistema empresarial.
CA2.12 Elaborouse un plan de empresa que inclúa a idea de negocio, a localización, a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, a responsabilidade social e o plan de márketing.
CA2.12.4 Elaborouse un plano de empresa que inclúa a organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios.

4.4.e) Contidos

Contidos
Actividades e procesos básicos na empresa. Organización dos recursos dispoñibles. Externalización de actividades da empresa.
Descrición dos elementos e estratexias do plan de produción e do plan de márketing.
Descrición dos elementos e estratexias do plano de produción.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	O plano de investimentos e financiamento	5

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.8 Analizáronse as axudas e subvencións para a creación e posta en marcha de empresas de instalacións eléctricas e automáticas tendo en conta a súa localización.
CA3.9 Incluíuse no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.
CA3.9.1 Incluíuse no plano de empresa información relativa as axudas e as subvencións
CA4.5 Elaborouse o plan financeiro e analizouse a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.
CA4.5.1 Elaborouse o plano financeiro.

4.5.e) Contidos

Contidos
Axudas e subvencións para a creación dunha empresa de instalacións eléctricas e automáticas.
Análise das necesidades de investimento e das fontes de financiamento dunha pequena e dunha mediana empresa no sector das instalacións eléctricas e automáticas.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	A análise contábel e viabilidade económica e financeira.	8

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Analizáronse os conceptos básicos de contabilidade, así como as técnicas de rexistro da información contable: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.
CA4.2 Describíronse as técnicas básicas de análise da información contable, en especial no referente ao equilibrio da estrutura financeira e á solvencia, á liquidez e á rendibilidade da empresa.
CA4.5 Elaborouse o plan financeiro e analizouse a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.
CA4.5.2 Analizouse a viabilidade económica e financeira do proxecto empresarial.

4.6.e) Contidos

Contidos
Concepto e nocións básicas de contabilidade: activo, pasivo, patrimonio neto, ingresos, gastos e contas anuais.
Análise da información contable: equilibrio da estrutura financeira e ratios financeiras de solvencia, liquidez e rendibilidade da empresa.
Plan financeiro: estudo da viabilidade económica e financeira.

4.7.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
7	Formas xurídicas da empresa e a súa constitución	6

4.7.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO

4.7.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Analízase o concepto de persoa empresaria, así como os requisitos que cómpren para desenvolver a actividade empresarial.
CA3.2 Analizáronse as formas xurídicas da empresa e determinándose as vantaxes e as desvantaxes de cada unha en relación coa súa idea de negocio.
CA3.3 Valorouse a importancia das empresas de economía social no sector das instalacións eléctricas e automáticas.
CA3.4 Especificouse o grao de responsabilidade legal das persoas propietarias da empresa en función da forma xurídica elixida.
CA3.5 Diferenciouse o tratamento fiscal establecido para cada forma xurídica de empresa.
CA3.6 Identificáronse os trámites esixidos pola lexislación para a constitución dunha pequena ou mediana empresa en función da súa forma xurídica.
CA3.7 Identificáronse as vías de asesoramento e xestión administrativa externas á hora de pór en marcha unha pequena ou mediana empresa.
CA3.9 Incluíuse no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.
CA3.9.2 Inclúese no plano de empresa información relativa á escolla da forma xurídica e os trámites administrativos

4.7.e) Contidos

Contidos
Formas xurídicas das empresas.
Responsabilidade legal do empresario.
A fiscalidade da empresa como variable para a elección da forma xurídica.
Proceso administrativo de constitución e posta en marcha dunha empresa.
Vías de asesoramento para a elaboración dun proxecto empresarial e para a posta en marcha da empresa.
Plan de empresa: elección da forma xurídica, trámites administrativos, e xestión de axudas e subvencións.

4.8.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
8	A fiscalidade empresarial	4

4.8.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.8.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.3 Definíronse as obrigas fiscais (declaración censual, IAE, liquidacións trimestrais, resúmenes anuais, etc.) dunha pequena e dunha mediana empresa relacionadas coas instalacións eléctricas e automáticas, e diferenciáronse os tipos de impostos no calendario f

4.8.e) Contidos

Contidos
Obrigas fiscais dunha pequena e dunha mediana empresa.

4.9.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
9	Os procesos administrativos da empresa e os seus documentos	4

4.9.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.	NO
RA4 - Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena ou mediana empresa, identifica as principais obrigas contables e fiscais, e formaliza a documentación.	NO

4.9.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.9 Inclúise no plan de empresa información relativa á elección da forma xurídica, os trámites administrativos, as axudas e as subvencións.
CA3.9.3 Inclúese no plano de empresa información relativa aos trámites administrativos.
CA4.4 Formalizouse con corrección, mediante procesos informáticos, a documentación básica de carácter comercial e contable (notas de pedido, albarás, facturas, recibos, cheques, obrigas de pagamento e letras de cambio) para unha pequena e unha mediana empresa d

4.9.e) Contidos

Contidos
Plan de empresa: elección da forma xurídica, trámites administrativos, e xestión de axudas e subvencións.
Ciclo de xestión administrativa nunha empresa de instalacións eléctricas e automáticas: documentos administrativos e documentos de pagamento.
Coidado na elaboración da documentación administrativo-financeira.

5. Mínimos exigibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Consideramos que o alumnado debe acadar os seguintes resultados de aprendizaxe:

- Valorouse a importancia do auto emprego a cultura emprendedora e a innovación.
- Identificáronse as funcións básicas dunha empresa e os elementos do seu contorno.
- Analizáronse os factores que inflúen no mercado e identificar as técnicas de marketing.
- Diferenciáronse os distintos tipos de formas xurídicas e a responsabilidade dos socios.
- Levou a cabo un estudo de viabilidade económica e financeira dunha peme do sector.
- Definíronse as obrigacións fiscais e diferenciáronse os tipos de impostos aplicables no calendario fiscal.
- Identificouse a documentación básica de carácter comercial e contábel para unha peme do sector, e describir os circuitos que percorre na empresa.
- Elaborouse un plano de empresa.

Os criterios de cualificación que se empregarán son os seguintes:

Durante o curso haberá dúas avaliacións. A cualificación en cada avaliación virá dada polos seguintes elementos:

-Actitude do alumno/a na clase (valor do 10%). Nesta epígrafe valórase a puntualidade, a participación, a iniciativa, o interese pola materia e o comportamento xeral do alumno/a co profesorado e co material e equipos a empregar durante as sesións presenciais no centro educativo.

-Traballo/s realizados(valor do 20%). Valorarase nesta epígrafe o cumprimento das pautas e prazos dados polo/a profesor/a correspondente.

-Exame/s (valor do 70%). Estas probas poden consistir nun cuestionario con afirmacións para identificar se son verdadeiras ou falsas ou/e preguntas test con escolla da alternativa correcta ou preguntas con respostas breves e, de ser o caso, casos prácticos similares aos realizados nas aulas.

Será necesario acadar cando menos un 4 no/s exame/s parciais para poder facer media entre eles e acrecentar á nota obtida de traballos e da actitude.

De obter menos dun catro a avaliación estará suspensa e o/a alumno/a deberá recuperar a parte non superada.

A avaliación estará superada cando o alumnado obteña un mínimo de 5 puntos aplicándose os tres elementos de avaliación mencionados, en cada unha das avaliacións do curso.

A cualificación final do módulo virá dada pola nota media dos trimestres. Para aprobar débese obter unha nota maior ou igual a 5.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

Aquel alumnado que non atinxa unha cualificación de 5 no proceso de avaliación continua, deberá recuperar as probas obxectivas non superadas e realizar os traballo/s pendentes de ser o caso.

A recuperación das probas obxectivas consistirá na realización dun exame dos contidos pendentes e terá como referencia os contidos mínimos establecidos nesta programación.

Este exame superarase sempre que obteña como mínimo 5 puntos sobre 10.

A cualificación final do módulo será calculada tendo en conta o resto de instrumentos de avaliación utilizados durante o curso.

Con anterioridade á realización da proba extraordinaria realizaranse actividades de reforzo dos contidos de cada bloque que a modo de orientación son expostos a continuación:

Para atinxir o RA1: Desenvolve o seu espírito emprendedor identificando as capacidades asociadas a el e definindo ideas emprendedoras caracterizadas pola innovación e a creatividade.

Repaso de contidos referentes a:

- Innovación e desenvolvemento económico.
- Cultura emprendedora en Galicia e España no cadro da UE.
- Factores clave das persoas emprendedoras.
- Ideas emprendedoras: fontes de ideas, maduración e valoración destas.
- Plano de empresa: importancia e utilidade, estrutura e aplicación

Para atinxir o RA2: Decide a oportunidade de creación dunha pequena empresa para o desenvolvemento da idea emprendedora, tras a análise da relación entre a empresa e o ámbito, do proceso produtivo, da organización dos recursos humanos e dos valores culturais e éticos.

Repaso de contidos referentes a:

- A empresa como concepto, funcións e clasificacións
- Análise do contorno dunha PEME do sector produtivo.
- Responsabilidade social da empresa e compromiso co desenvolvemento sustentábel.
- Cultura empresarial, comunicación e imaxe corporativa.
- Descrición dos elementos e estratexias do plano de produción e do plano de marketing.
- Plano de empresa: organización do proceso produtivo e dos recursos necesarios, plano de marketing.

Para atinxir o RA3: Selecciona a forma xurídica tendo en conta as implicacións legais asociadas e o proceso para a súa constitución e posta en marcha.

Repaso de contidos referentes a:

- Análise das necesidades de investimento e das fontes de financiamento dunha pequena e mediana empresa no sector produtivo.
- Formas xurídicas da empresa: criterios de escolla da forma xurídica.
- Proceso administrativo de constitución e posta en marcha dunha empresa.
- Plano de empresa: escolla da forma xurídica, trámites administrativos, a xestión de axudas e subvencións.

Para atinxir o RA4: Realiza actividades de xestión administrativa e financeira básica dunha pequena e mediana empresa, identifica as principais obrigacións contábeis e fiscais e formaliza a documentación.

Repaso de contidos referentes a:

- Concepto e nocións básicas de contabilidade.
- Análise da información contábel.
- Estudo de viabilidade económica e financeira.
- Obrigacións fiscais dunha PEME.
- Ciclo de xestión administrativa nunha empresa: documentos administrativos e documentos de pagamento e cobranza.
- Plano de empresa: viabilidade económica e financeira.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Deberán presentarse a esta proba, de carácter global, todo o alumnado que perda o dereito a avaliación continua.

A proba consistirá en dúas partes:

- Teórica (4 puntos) que poderá incluír preguntas tipo test ou preguntas curtas; as preguntas deberán permitir comprobar que se cumpre polo menos un dos criterios de avaliación de cada un dos resultados de aprendizaxe.

- Práctica (6 puntos): resolución de casos prácticos que poderán pertencer ás unidades 5 (cálculo de custos financeiros no financiamento alleo), 6 (elaboración de plano de tesouraría, balance de situación e conta de resultados; análise do balance de situación: equilibrio, suspensión de pagamentos e quebra técnica; aplicación de ratios na análise da rendibilidade económica e financeira) e 8 (casos prácticos de cálculo de imposto de sociedades, método de estimación directa de IRPF e cálculo de IVA ou ITPAJD)

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

O seguimento da programación será realizado utilizando a aplicación "Seguimento das programacións" que se encontra na ligazón <https://www.edu.xunta.es/programacions/>.

Alén disto, en todas as reunións mensuais do departamento, un punto obrigatorio da orde do día é a confirmación de que estes seguimentos da aplicación están sendo realizados, así como o comentario de calquera incidencia no seguimento da programación.

Para o caso do seguimento da avaliación da práctica docente, utilizarase o modelo de enquisa de satisfacción do labor docente (MD82CLI03) que o alumnado debe realizar a proposta do/a titor/a de cada grupo trimestralmente. No caso de que esta enquisa non atinxira a puntuación mínima, o/a profesor/a envolvido/a reunirse co alumnado para tratar con máis profundidade aqueles items en que o alumnado manifestara algunha desconformidade.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Nos centros en que está implantado o sistema de calidade todas as equipas docentes realizan unha reunión ao inicio do curso para contrastar e valorar a avaliación inicial feita polos/as titores/as. Dado que estamos falando de ensino non obrigatorio este procedemento semella suficiente.

Os integrantes do departamento decidimos que, se o/a profesor/a acha necesario nalgún curso concreto, vaise adoptar como procedemento un cuestionario que (sen ser modelo oficial) vén proposto na web de calidade: 15015767 - Cuestionario-Alumnado. Avaliación inicial.

O cuestionario é achegado como anexo a esta programación na epígrafe 10.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O significado educativo da atención á diversidade pode concretarse nos seguintes puntos:

-Pártese da idea de que as persoas son diferentes e que xa que logo a escola debe axudar a cada un a desenvolver as súas aptitudes.

-A crenza de que a vida é unha carreira en que só uns poucos conseguen chegar ao final, fai que se tente eliminar a competitividade.

-Non se trata de educar na igualdade, senón ofrecer a todos as mesmas oportunidades para ser desiguais.

Todo iso está fundamentado nunha serie de principios básicos e fundamentais:

-Principio de normalización: necesidade de que calquera alumno beneficiase, sempre que sexa posíbel, dos servizos educativos ordinarios.

-Principio de individualización: todo centro docente ten como tarefa primordial fornecer a cada alumno a resposta que necesita en cada momento para desenvolver de forma óptima as súas capacidades e as súas posibilidades reais.

Para levar a cabo o desenvolvemento do tratamento da diversidade, é preciso analizar cada caso para aplicar a medida apropiada.

É preciso indicar que na formación profesional específica, ensino pos-obrigatoria, non caben as adaptacións curriculares significativas, as adaptacións que se poden aplicar deben ser non significativas, xa que logo existen dúas situacións:

- Necesidades sensoriais: utilizaranse elementos materiais, escritos, audiovisuais e informáticos, de acceso ao currículo.
- Diversidade de intereses e/ou ritmos nas aprendizaxes: utilizaranse actividades de apoio, reforzo ou ampliación segundo a situación, estas actividades versan sobre o tema e débense desenvolver no aula.

No esencial, estas medidas consisten en fornecer a este alumnado, prácticas complementares ás previstas para o conxunto do grupo da aula co fin de facilitar que alcancen os resultados de aprendizaxe buscados. Nalgunha ocasión, cando se manifeste unha motivación para aprender adecuada mais aínda así non se alcancen os obxectivos programados, esa práctica non será complementar, senón substitutiva da prevista para o grupo. Para aquel alumnado que durante o curso non supere as diferentes avaliacións ou requira algún reforzo, por observarse algún problema na aprendizaxe:

- Se lle facilitarán actividades consistentes en exercicios prácticos, e cuestionarios para aclarar aqueles aspectos onde se detectaron maiores deficiencias.
- Se lle realizará unha proba escrita sobre os contidos da avaliación non superada.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

A finalidade da educación é o desenvolvemento integral do alumnado. Isto supón atender non só ás capacidades cognitivas ou intelectuais do alumnado senón tamén ás súas capacidades afectivas, motrices, de relación interpersonal e de inserción e actuación social.

A formación ético-moral xunto coa formación científica debe posibilitar esa formación integral.

A lexislación educativa establece os currículos das distintas etapas educativas e neles os ensinamentos ou temas transversais que deben estar presentes nas diferentes áreas.

O carácter transversal fai referencia a diferentes aspectos:

- Os temas transversais abranguen contidos de varias disciplinas e o seu tratamento debe ser abordado desde a complementariedade.
- Non poden suscitarse como un programa paralelo ao desenvolvemento do currículo senón inxerido na dinámica diaria do proceso de ensino-aprendizaxe.
- Son transversais porque deben impregnar a totalidade das actividades do centro.

Por outra parte, os temas transversais deben contribuír especialmente á educación en valores morais e cívicos do alumnado.

Son considerados temas transversais:

- Educación moral e cívica.
- Educación para a paz.
- Educación para a igualdade de oportunidades de ambos sexos.
- Educación ambiental.
- Educación para a saúde.
- Educación viaria.
- Educación do consumidor.
- Educación para o desenvolvemento.
- Educación para o uso das novas tecnoloxías da información e a comunicación.

Para tratar os temas transversais, tarefa complexa na Formación Profesional, o procedemento que se segue é o seguinte:

- Determinar os temas transversais que, dunha forma natural e non forzada, aparecen nos obxectivos do módulo.
- Definir os obxectivos específicos a atinxir para cada un deles.
- Indicar as unidades de traballo onde deben aplicarse.
- Sinalar a metodoloxía a utilizar.

-Indicar unha proposta de avaliación.

Os obxectivos do módulo Empresa e iniciativa emprendedora propician o tratamento dos seguintes temas transversais:

-Educación moral e cívica.

-Educación para a paz.

-Educación para a igualdade de oportunidades de ambos sexos.

-Educación ambiental.

-Educación moral e cívica

Obxectivos:

-Desenvolver de forma autónoma, racional e dialogante o sentido crítico.

-Conseguir comportamentos coherentes cos principios e normas que persoalmente constrúan, respectando aquelas que a sociedade de modo democrático e buscando a xustiza e o benestar colectivo deuse.

Unidades de traballo onde deben aplicarse:

-Unidade 1. Empresa e iniciativa emprendedora. A idea do emprendedor.

-Unidade 2. A organización da empresa. A contorna empresarial.

-Unidade 3. A análise do mercado e o plano de marketing.

-Unidade 4. O plano de operacións.

-Unidade 8. A tributación empresarial.

Metodoloxía:

Aplicación do método de comprensión crítica: A comprensión crítica pretende recadar información sobre realidades concretas, entender toda a súa complexidade, valorala e comprometerse na súa mellora. Téntase fuxir de visións parciais ou simplistas buscando, seleccionando e contrastando informacións diversas.

O que se pretende é que o alumnado fórmese un xuízo crítico sobre os conflitos de valores que se xeran, así como propostas de solución desde unha perspectiva realista e de solidariedade.

Proposta de avaliación:

Valorización da adopción por parte do alumnado de actitudes positivas ante a realidade social.

Educación para a paz

Obxectivos:

-Recoñecer e afrontar as situacións de conflito desde a reflexión serena sobre as súas causas, tomando decisións negociadas para solucionarlas dunha forma creativa, tolerante e non violenta.

-Actuar na diversidade social e cultural cun espírito aberto, respectuoso e tolerante, recoñecendo a riqueza do diverso como elemento positivo que nos suscita o reto permanente de superación persoal e social da nosa convivencia en harmonía.

Unidades de traballo onde debe aplicarse:

-Unidade 3. A análise do mercado e o plano de marketing.

-Unidade 4. O plano de operacións.

Metodoloxía:

Utilízanse os dilemas morais. A discusión de dilemas morais procura primeiro crear conflito, producir incerteza ou dúbida e logo axudar a restabelecer o equilibrio nun nivel superior de xuízo moral.

Os dilemas morais son narracións que presentan un conflito de valor e que a través de preguntas téntase chegar á mellor solución para o dilema.

Proposta de avaliación

Valorización da adopción por parte do alumnado de actitudes positivas ante a realidade social.

Educación para a igualdade de oportunidades de ambos sexos

Obxectivos:

-Acrecentar a igualdade de oportunidades, superando a discriminación e fomentando a comunicación e a participación.

Unidades de traballo onde debe aplicarse:

Todas no desenvolvemento diario da actividade académica.

Metodoloxía:

- Diriximos co mesmo ton e léxico sen discriminar por ningún tipo de causa.
- Propiciar grupos de traballo mixtos.

Proposta de avaliación:

Valorización da adopción por parte do alumnado de actitudes positivas ante a realidade social.

Educación ambiental

Obxectivos:

- Tomar conciencia dos problemas medio ambientais e responsabilizarse coa toma de medidas respecto diso.

Unidades de traballo onde debe aplicarse:

- Unidade 7. Formas xurídicas da empresa e a súa constitución.
- Unidade 9. Os procesos administrativos da empresa e os seus documentos.

Metodoloxía:

Utilízanse os dilemas morais. A discusión de dilemas morais procura primeiro crear conflito, producir incerteza ou dúbida e logo axudar a restabelecer o equilibrio nun nivel superior de xuízo moral.

Os dilemas morais son narracións que presentan un conflito de valor e que a través de preguntas inténtase chegar á mellor solución para o dilema.

Proposta de avaliación:

Valorización da adopción por parte do alumnado de actitudes positivas ante a realidade social.

Educación do consumidor

Obxectivos:

- Tomar conciencia dos problemas do consumismo e responsabilizarse con toma de medidas respecto diso.

Unidades de traballo onde debe aplicarse:

Unidades 3. A análise do mercado e o plano de marketing.

Metodoloxía:

Utilízanse os dilemas morais. A discusión de dilemas morais procura primeiro crear conflito, producir incerteza ou dúbida e logo axudar a restabelecer o equilibrio nun nivel superior de xuízo moral.

Os dilemas morais son narracións que presentan un conflito de valor e que a través de preguntas inténtase chegar á mellor solución para o dilema.

Aplicación do método de comprensión crítica:

A comprensión crítica pretende recadar información sobre realidades concretas, entender toda a súa complexidade, valorala e comprometerse na súa mellora. Inténtase fuxir de visións parciais ou simplistas buscando, seleccionando e contrastando informacións diversas.

O que se pretende é que o alumnado fórmese un xuízo crítico sobre os conflitos de valores que se xeran, así como propostas de solución desde unha perspectiva realista e de solidariedade.

Proposta de avaliación:

Valorización da adopción por parte do alumnado de actitudes positivas ante a realidade social

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

No noso centro existe un viveiro de empresas orientado ao alumnado. Coordinarémonos coa persoa encargada da súa dinamización para que, en pequenos grupos, se lles explique a funcionalidade dos viveiros e se lles anime a iniciar unha experiencia emprendedora.

Tamén na Cámara de Comercio de Santiago existe un viveiro de empresas. No departamento valoraremos se é viábel organizar unha visita para algún ciclo, tendo en conta a posibilidade de emprendemento entre o alumnado.

Alén disto, o departamento colaborará coas actividades do Departamento de Orientación Profesional relacionadas con este módulo, e máis concretamente, coas actividades organizadas pola Coordinación da área de Emprendemento.

10. Outros apartados

10.1) O PLAN DE EMPRESA

Dadas as características deste módulo e tendo en conta o momento de especial dificultade na situación económica o plano de empresa que ten que elaborar todo o alumnado realizarase en base a unha idea de negocio escollida por eles. Aínda fomentando que creen unha empresa dedicada a actividades do seu sector, non sendo requisito ineludíbel.

Por outra banda, a empresa poderá ser individual (unha única persoa), mais tamén pode ser unha sociedade ou unha cooperativa. No caso de formar un grupo de promotores, o número máximo deles será de catro.

10.2) CUESTIONARIO INICAL DO ALUMNADO

Só en circunstancias concretas utilizaríase unha avaliación diferente á utilizada pola titoría do grupo. Nese caso, sería empregado o seguinte cuestionario do Sistema de Xestión de Calidade.

Cuestionario inicial do alumnado

Ciclo formativo / PCPI Ano académico Grupo

Esta información ten carácter reservado e será utilizada polo profesorado titor coa finalidade de facilitar a axuda que precise o alumnado do grupo.

A formalización dos recadros é, en todo caso, de carácter voluntario. É moi importante contestar con sinceridade.

Datos do/da alumno/a: Apelidos e nome, DNI ou NIE, data de nacemento, enderezo durante o curso (rúa, número, andar e letra), código postal e localidade, provincia, teléfono fixo, teléfono móbil e correo electrónico.

Datos académicos: Estudos previos realizados, titulación máxima alcanzada, data de finalización e centro, cursos repetidos, recibiches algunha vez apoio educativo (adaptación ou diversificación curricular).

O ciclo formativo que estás a cursar foi a túa primeira opción?

Acceso mediante proba?

Por que escolliches este ciclo formativo?

Cales son as expectativas respecto aos estudos que vés de iniciar?

En que che gustaría traballar ao rematar os teus estudos?

Que outra formación complementar desexarías recibir?

Realizas outros estudos ou actividades fóra do CIFP? Si ou Non.

En caso afirmativo, cales?

Gustaríache participar nas actividades do CIFP? Si ou Non.

En caso afirmativo, en cales?

Experiencia profesional: Posto de traballo, duración da actividade, lugar (empresa e localidade).

Outras actividades desenvolvidas: Afeccións, actividades de lecer, (lectura, deporte, cine, informática e novas tecnoloxías, etcétera).

Participación en actividades colectivas (asociacións culturais, agrupacións deportivas, etcétera).

Outra información que consideres oportuno achegar que poida influír nos teus estudos.

10.3) CUESTIONARIO COÑECEMENTOS PREVIOS ESPECÍFICOS

Este cuestionario ten como único obxectivo coñecer a cultura xeral do alumnado (coñecementos por medios de comunicación, lecturas propias, derivados da súa experiencia laboral, etcétera) no referente a conceptos relacionados co módulo. Non fará parte da cualificación do módulo.

PREGUNTAS:

1. En que consiste o espírito emprendedor?
2. En que se diferencia unha sociedade anónima dunha sociedade de responsabilidade limitada?

3. Que entendes por marketing-mix?
4. Sabes cal é o ciclo de vida dun produto?
5. Que é un organigrama?
6. É o mesmo un tributo que un imposto? (Tenta razoar a resposta).
7. Que significan as seguintes siglas:
 - IRPF:
 - IVA:
 - IAE:
8. Que indican as expresións:
 - NIF:
 - CIF:
9. Que é unha amortización?
10. Que significan as expresións: activo e pasivo referentes á contabilidade dunha empresa?
11. Que é un portelo único empresarial?
12. Que tipos de sociedades coñeces?

10.4) LIBROS DE TEXTO e WEB para consultar lexislación mercantil vixente.

LIBRO DE TEXTO RECOMENDADO

Para este módulo empregárase como libro de texto recomendado para o desenvolvemento das sesións :

-García González, B.J. e Muñoz Gil, J. (2018): Empresa e Iniciativa Emprendedora, Alboraya: Tu Libro de FP, .

OUTROS LIBROS DE CONSULTA:

-Álvarez Martínez, J.C.; Herráez Vidal, P. e Prieto García, M.A. (2018): Empresa e iniciativa emprendedora, Madrid: McMillan.

-Caldas, M.E.; Carrión, R. e Heras, A.J. (2018): Empresa e iniciativa emprendedora, Pozuelo de Alarcón: Editex.

-García González, B.J. e Muñoz Gil, J. (2018): Empresa e Iniciativa Emprendedora, Alboraya: Tu Libro de FP.

-Salinas Sánchez, J.M.; Alonso Sánchez, A. e Gándara Martínez, F.J. (2018): Empresa e iniciativa emprendedora, Barcelona: McGraw-Hill.

-VV AA (2018): Empresa e iniciativa emprendedora, Barcelona: Edebé.

Sitio web para consultar lexislación: <https://boe.es/legislacion/codigos/>

WEB PARA COSULTAR LEXISLACIÓN:

https://boe.es/legislacion/codigos/codigo.php?id=035_Codigo_de_Comercio_y_legislacion_complementaria&modo=1